

ОСТАВИНСКИ СПИСИ ЗЕМУНАЦА СТРАДАЛИХ ИЛИ УМРЛИХ У ПЕРИОДУ 1941-1944 – ПРИМЕРИ ИЗ ФОНДА КОТАРСКИ СУД – ЗЕМУН (1872-1944)

Анстракт: Рад представља приказ оставинских списа Земунаца који су страдали или умрли у периоду 1941-1944. године. Архивска грађа се чува у Историјском архиву Београда у фонду Котарски суд Земун – Земун (1872-1944). Рад је настао на основу прегледаних дванаест кутија архивске грађе, из којих је издвојено 377 досијеа лица после чије смрти је вођена оставинска расправа у периоду 1941-1944. (инв. бр. 2410-2423). Списи су од изузетног значаја јер се у њима чувају подаци о лицима која су била пореклом или живела и радила у Земуну. Поред личних података, у досијейма оставина наилазимо на податке о њиховом страдању, односно начину на који су окончали свој живот, имовном стању, наследницима, или ако нису имали наследнике на који начин је решена заоставштина. Значај ових досијеа огледа се и у томе што оставински списи представљају и извор за истраживање биографија како представника „земунске елите“, тако и судбина тзв. „малог човека.“

Кључне речи: *оставински списи, Котарски суд Земун, Земун и становништво, Други светски рат*

Историјски архив Београда чува фонд Котарски суд Земун - Земун (1872-1944), други по величини судски фонд, који пружа податке о Земуну и његовој околини у периоду од 1872. до 1944. године.² Фонд није сређен. Од информативних средстава урађени су пописи књига (1203) и списа (2496).³ Књиге су разни именски уписници, записници, земљишне књиге и збирке исправа земљишно-књижног одељења. Списи садрже разне судске предмете грађанских и кривичних спорова, уверења о имовном стању, податке о трговачким споровима: око оставине, дуговања, стечаја, залога, меница; крађама, убиствима, преступима малолетника, око експропријације земљишта за изградњу пруге до Земуна и Београда 1884. године. Из времена Другог светског рата фонд даје податке око повратка ратних заробљеника бивше југословенске војске који су били родом са територије Независне Државе Хрватске (даље: НДХ) и сл.⁴ За тај период сачуване су молбе за повратак кућама ратних заробљеника бивше Југословенске војске родом са територије НДХ; писма упућена немачкој команди у Београду, пуковнику Жарку Верићу, у вези са судбином војних

¹ виши архивист, isidora.stojanovic@arhiv-beograda.org

² *Педесет година Историјског архива Београда*, Београд, 1995, 108.

³ *Исто*.

⁴ *Исто*.

заробљеника бивше југословенске војске и молбе за њихово враћање кућама (писма садрже податке и називе јединица); пописи заробљеника; разгледач мртваца (умрлице са свим подацима о умрлом лицу)...⁵

КОТАРСКИ СУД ЗЕМУН – ЗЕМУН (1872-1944)

Документа о оснивању суда нису сачувана, док сам његов назив потиче из грађе за 1873. годину.⁶ Краљевски котарски судови формиран су на основу Закона о устројству правосуђа од 19. јуна 1872. године, када је у Хрватско-славонској крајини извршено одвајање правосуђа од управе. Сматра се да је исте године основан и Котарски суд Земун под називом Краљевски котарски суд у Земуну.⁷ Суд је био надлежан за грађанске парнице, трговачке и меничне предмете, ванпарничне предмете, предмете извршења, као и за кривичне предмете. Водио је и грунтовне књиге. Био је подређен Судбеном столу у Сремској Митровици.⁸ Године 1884. преузео је судске послове Градско-делегираног котарског суда у Земуну.⁹ У југословенској држави, Краљевству Срба, Хрвата и Словенаца (даље: Краљевство/Краљевина СХС), основаној 1918. године, суд је задржао исто име и организациону структуру, све до доношења Закона о уређењу редовних судова за Краљевину СХС од 18. јануара 1929. године. На основу овог Закона мења назив у Срески суд у Земуну. Задржао је надлежност за читаво подручје Земунског среза. После окупације земље у Другом светском рату, град Земун припао је НДХ, која је 10. априла 1941. подељена на жупе, котаре и општине. Срески суд у Земуну мења назив у Котарски суд Земун. Надлежност је остала иста као и пре окупације. Престао је са радом 1944. године.¹⁰

ОСТАВИНСКИ СПИСИ

Оставински списи у фонду чувају се под ознаком **О**. Досије се састоји из омота на коме су написани регистратурска ознака досијеа, име и презиме лица чија је оставина у питању и место из којег долази. Унутар омота у већини случајева налази се смртовница која садржи основне податке о преминулој особи: презиме и име; сталеж и занимање; године живота; вероисповест; да ли је ожењен, нежењен или удовац; место где је пребивао; држављанство; име, боравиште и стан брачног друга; име, доба, занимање, боравиште и стан пунолетне деце и пунолетних наследника умрле деце; име, сталеж или занимање, боравиште и стан најближих сродника који би могли бити позвани по закону на наследство или скрбништво над децом умрлог; име, доба, занимање и стан наследника по наредби последње воље; подаци о заоставштини; трошкови болести и погребна и други дугови; ко је измирио дуговања да му се заоставштина уступи у име наплате и закључак. Други део спи-

⁵ Привремени попис грађе фонда Котарски суд Земун.

⁶ *Водич Историјског архива Београда*, Београд 1984, 459-462.

⁷ *Исто*.

⁸ *Исто*.

⁹ *Исто*.

¹⁰ *Исто*.

са чине позиви наследницима; записник састављен у стану покојника са узимањем наследничке изјаве од наследника; преглед оставине; уручбена исправа о попису оставине покојника и одлука о наследству, односно оставини. Документа су већином писана латиничним писмом, на хрватском, српском, немачком и латинском језику. Сва имена су транскрибована на српски језик и ћирилично писмо. У загради су остављена оригинална имена и презимена тамо где је то, по мишљењу записничара, било потребно.

На основу прегледаних дванаест кутија архивске грађе издвојено је 377 досијеа лица после чије смрти је вођена оставинска расправа у периоду 1941-1944 (инв. бр. 2410-2423). За почетни датум узет је 6. април 1941. године, дан бомбардовања, а за крајњи период 1944. непосредно пре ослобођења Земуна.

Допуна података урађена је коришћењем фонда Управа града Београда и Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду који се такође чува у Историјском архиву Београда.

Анализом прегледаних оставинских списа утврдили смо да се грађа може поделити у неколико група. Оне доносе податке о страдалима током бомбардовања (6. априла 1941. и савезничког на Ускрс 1944), о судбини потомака преминулих, о ратним заробљеницима југословенске краљевске војске, усташких и домобранских формација које су учествовале на Источном фронту, њиховом страдању, подацима о њиховим породицама у Земуну, судбини земунских Јевреја и њихове имовине, о руској емиграцији у Земуну у специфичним околностима окупације, о статусу православног становништва у условима стварања Хрватске православне цркве, имовине београдских индустријалаца у Земуну, затим податке о страдалима у Земуну и околини, заробљеништву, страдалим у борбама и под неразјашњеним околностима и на различитим местима током Другог светског рата. Такође, издваја се и група оставинских списа за лица која су страдала током Првог светског рата.

ОСТАВИНЕ ЛИЦА СТРАДАЛИХ НА ДАН БОМБАРДОВАЊА

Из групе оставина које се односе на лица страдала на дан бомбардовања 6. априла 1941. године издвајамо предмете: Милете Грозданића, чиновника Команде ваздухопловства, старог 33 године, који је иза себе оставио супругу Зору, рођ. Прокић, и сина Јована, рођеног 1939. године;¹¹ Радивоја Крављанца, чиновника Ваздухопловне команде у Земуну, старог 40 година;¹² Матије Гериха, лимара,

¹¹ Грозданић Милета, чиновник Команде ваздухопловства, стар 33, православни, ожењен, пребивалиште Земун-Новоградска 31, преминуо 6. априла 1941. у Београду, погинуо код бомбардовања, супруга Зора, рођ. Прокић, Земун, сад Београд, Прешанска 130, син Јован, рођ. 1939, ИАБ-220-К2418-II О 130-41.

¹² Радивоје Крављанац, чиновник Ваздухопловне команде у Земуну, 40 година, православ,



старог 29 година, који је за собом оставио ћерку Ана Марију, рођену 29. новембра 1938, лимарску радњу у Земуну и две куће.¹³ Никола Менрат, зидар, стар 37 година, умро је у Лапову 11. априла 1941. и за собом оставио петоро деце: Лоренца, Николу, Ану, Валентина, Терезију.¹⁴

ОСТАВИНЕ СА ПОДАЦИМА О ДЕЦИ ПРЕМИНУЛИХ

Из групе оставина које нам дају податке о деци преминулих издвајамо предмете Милорада Чолића, трговца, старог 59 година, коме се један од синова, Петар, налазио у заробљеништву;¹⁵ син Јосипа Кулунџића, трговца, који је преминуо у Земуну у 70. години 16. априла 1941, Анђелко Кулунџић био је домобрански обвезник;¹⁶ Јован Пантелић, син Лазара Пантелића, трговца из Земуна, који је преминуо 17. фебруара 1942, радио је у Управи града Београда, Одељењу специјалне полиције;¹⁷ Анте и Фрањо Шимунић, синови преминулог Фрање Шимунића, млинарског

ожењен, умро 6. априла 1941. у Београду, пребивалиште Земун, Вукова 9, југ. Земун, супруга Јелена, ИАБ-220-К2411-II О 256/41; Крављанац Радивоје, админ. чинов. Министарства грађевина, рођ. 8. 1. 1900. у Београду, ожењен, Сава Стамена; супруга Јерина рођ. Недељковић, рођ. 18. јануара 1905. Наталинци; син Сава, рођ. 13. априла 1925. В. Бечкерек; пријављен 14. октобра 1925. у Београду; Крављанац Радивој (поред имена крст-знак да је умро), чинов. ваз. војске, југословенско, рођ. 8. јануара 1900. Београд, ожењен, православна, Сава и Стамена, рођ. Јагић; Нови Сад; супруга Јерина рођ. Недељковић, рођ. 1905. Наталинци; син Сава рођ. 13. априла 1925. Петровград; пријављен 21. маја 1936. у Земуну код Мије Штока, Карађорђева 5; пријављен 3. септембра 1940. у Вуковој улици 9/1 код Ковачевић Катарине, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду (2 картона).

¹³ Герих Матија (*Gerich Matija*), лимар, стар 29, римокат, ожењен, пребивалиште Земун-Пазовачки пут 9, преминуо 6. априла 1941, супруга Герих Марија (*Gerich Marija*), рођ. Медведер (*Medveder*), иста адреса, деца: Ана Марија, рођ. 29. новембра 1938; некретнине: лимарска радња у Земуну-Ивићева 2; 2 куће., ИАБ-220-К2417-ПО 115-41.

¹⁴ Никола Менрат (*Nikola Menrath*), зидар, 37 година, ркт, ожењен, умро Лапово, 11. април 1941, пребивалиште Земун, Ковачевићева 35, хрватско, супруга Терезија, рођ. Бургер, Земун, Ковачевић 35; деца: Лоренц, Никола, Ана, Валентин, Терезија, ИАБ-220-К2411-II О 186/41.

¹⁵ Чолић Милорад, трговац, стар 59, православне вере, ожењен, Земун, Истарска 21, преминуо 7. маја 1941, супруга Катица Чолић, Истарска 21, деца: Живан, Јелица, Иван, Петар (белешка поред имена: сада у ропству), Бранко, ИАБ-220-К2411-II О 177/41; Чолић Милорад, бив. трговац, југословен, рођ. 8. марта 1882. у Сурдуку, ожењен, православ, Игњат, Мица; супруга Катица, рођ. Атанацковић, рођ. 1881. у ? (нечитко), ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

¹⁶ Јосип Кулунџић, трговац, 70 година, ркт, ожењен, Земун, Бежанијска 30, преминуо у Земуну 16. априла 1941, супруга Елизабета, рођ. Билек; један од наследника Анђелко Кулунџић био је домобрански обвезник, ИАБ-220-К2411-II О 179/41; Кулунџић Јосип, трговац, Југословен, рођ. 10. фебруара 1872. (1. августа 1898), Земун, неожењен, римокат, Јосип и Марија рођ. Шандор; супруга Елизабета Грегорић, рођ. 1875. у Глини; ћерка Марија, рођ. 1916. Земун; пријављен 21. фебруара 1934. у Земуну, власник куће, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

¹⁷ Лазар Пантелић, трговац, стар 69 година, хрва-правос, ожењен, преминуо 17. фебруара 1942, пребивалиште Земун Прилаз 39, Н.Д.Х, супруга Катарина Пантелић, Прилаз 39,

помоћника из Земуна, налазили су се на раду у Немачкој;¹⁸ Јозеф, син Шерер Катарине, домаћице, старе 61 годину, налазио се у Немачкој у војсци;¹⁹ Богдан Грба, стар 31 годину, син Кате Грбе, домаћице, старе 65 година, преминуле 23. марта 1943. у Земуну, налазио се у Немачкој у заробљеништву;²⁰ Фрања, стар 34 године, син Јосефа Такача, кормилара, старог 72 године, који је преминуо 19. марта 1943. у Земуну, налазио се као војник на ратишту у Бугарској (Варна);²¹ Милан Јовановић, син Душана Јовановића, фијакеристе, старог 80 година, који је преминуо 4. септембра 1943. у Земуну, налазио се у заробљеништву у Немачкој;²² Зорко, стар 20 година, син Љубице Бергер, домаћице, старе 44 година, преминуле 16. марта 1943, био је у војсци;²³ Борис, син Марије Љупше, домаћице, старе 64 године, преминуле 10. маја 1943. у Земуну, био је домобрански капетан (сатник) у Бања Луци; други син Фрањо, здравствени помоћник у Добаљу, Дом Народног здравља;²⁴ Филип Силер, син Маргарете Силер, домаћице, старе 67 година, преминуле априла 1943, налазио се у Немачкој;²⁵ Антон Штрбић, син Јеле Штрбић, домаћице, старе 49 година, на-

син Јован Пантелић из Београда, Управа града Београда Специјална полиција; Ђорђе Пантелић из Земуна Прилаз 39, ИАБ-220-К2413-IV О 112-42.

- ¹⁸ Фрањо Шимунић, млинарски помоћник, стар 60 година, ркт, ожењен, преминуо 17. марта 1942, пребивалиште Земун, Граничарски шанац 4, Н.Д.Х., супруга Вероника (умрла), деца: Анка Пољански, Терезија Саломон, Матилда Балић, Анте и Фрањо, сада на раду у Немачкој, ИАБ-220-К2414-IV О 153-42
- ¹⁹ Шерер Катарина рођ. Рим (*Scherer Katharina*, год. *Rim*) домаћица, стара 61, ркт, удата, преминула 25. фебруара 1942, пребивалиште Јахнова 43, Н.Д.Х., супруг Шерер Јозеф, Земун Шевина 11, деца: Јулијана, Марија, Јозеф - у Немачкој у војсци; Матиас у Мостару, син пок. Јохана Шерера, ИАБ-220-К2415-ШО 99-43.
- ²⁰ Ката Грба, кућаница, стара 65, гркоист, удата, преминула 23. марта 1943. у Земуну, пребивалиште Земун, Принца Еугена 149, НДХ, супруг Раде Грба, син Богдан Грба-31, у Немачкој у заробљеништву, ИАБ-220-К2415-ШО 130-43.
- ²¹ Такач Јосеф, кормилар, стар 72, ркт, ожењен, преминуо 19. марта 1943. у Земуну, пребивалиште Марија Губра 43, НДХ, супруга Марија Такач, рођ. нечитко, деца: Стјепан-42, Марибор; Марија-40, Загреб; Фрања-34, као војник на ратишту, Бугарска (Варна), Тхеобалд-28, Самобор, Фрањевачки самостан, гвардиан, ИАБ-220-К2415-ШО 131-43.
- ²² Душан Јовановић, фијакериста, стар 80, хрв. православ, удовац, преминуо 4. септембра 1943. у Земуну, пребивалиште Земун-Рујанинова 34, НДХ, супруга Милка Јовановић-преминула; кћи Даница Димитријевић-Обреновац, Колубара; син Милан Јовановић у заробљеништву у Немачкој; снаја Љубица Јовановић, ИАБ-220-К2416-ШО 317-43.
- ²³ Љубица Бергер, кућаница, стара 44, удата, преминула 16. марта 1943, пребивалиште Земун-Колодвор, НДХ, супруг Иван Бургер, деца: Ивана-21, Земун-Колодвор; Зорко-20-у војсци, ИАБ-220-К2416-ШО 152-43.
- ²⁴ Марија Љупша, кућаница, стара 64, удата, преминула 10. 5. 1943. у Земуну, пребивалиште Земун-Зигфридова 4, НДХ, супруг Фрањо Љупша, деца: Марс Љупша, жел. контролор у Београду, Косте Главинића 25/а; Борис, домобрански капетан (сатник) у Бања Луци, Краља Звонимира 69; Фрањо, здр. помоћник у Добаљу, Дом Народног здравља, ИАБ-220-К2416-ШО 235-43.
- ²⁵ Маргарета Силер, кућаница, стара 67, евангел, удова, преминула априла 1943, пребивалиште Земун, Циганске рупе, НДХ, супруг Михајло Силер, рођ. 1917, преминуо; деца: Филип Силер (Њемачка); кћи Катарина Грабић, Земун-Барона Франка 2/а; зет Јосеф Хартман, Циганска ул, ИАБ-220-К2416-ШО 236-43.

лазио се у војсци у Дубровнику-морнарица;²⁶ Аца Јовановић, син Тоше Јовановића, ратара, старог 80 година, који је преминуо 16. фебруара 1944. у Земуну, налазио се у заробљеништву у Немачкој;²⁷ Грујо, син Јулке Грујчић, пиљарице, старе 51 година, преминуле 8. априла 1943, стар 19 година, налазио се на раду у Немачкој;²⁸ Иво, син Јосипа Новака, монополског инспектора у пензији, старог 67 година, рођ. 1907, налазио се у заробљеништву.²⁹

Супруг Розине Зајцев, домаћице, старе 40 година, Иван Зајцев, налазио се у војсци-адреса непозната;³⁰ браћа Јосефа Хаса, радника, старог 34, преминулог 26. маја 1943. у Земуну, Франц Хас и Еди Хас, били су војници на Руском фронту.³¹

О страдању браће Васе Боровца, штекнера код Речне пловидбе, који је преминуо у својој 43. години, 28. августа 1941. у Болници милосрдних сестара у Земуну, сазнајемо из његове опорукe: Боровац Ђока нестао је у Русији у Првом рату и није проглашен мртвим, док се Боровац Пера удавио у Сави.³² У заробљеништву

²⁶ Јела Штрбић, кућаница, стара 49, римокат, удата, преминула 3. 7. 1943. у Земуну, пребивалиште Земун-А. Хитлерова 25, НДХ, супруг Јура Штрбић, иста адреса, син Антон Штрбић, у војсци, Дубровник, морнарица; Иван Штрбић-14, шегрт код „Икаруса“; Винка Штрбић-11, иста адреса, ИАБ-220-К2416-ПОО 251-43.

²⁷ Тоша Јовановић, ратар, стар 80, хрв. православ, ожењен, преминуо 16. фебруара 1944. у Земуну, пребивалиште Земун-Прегревица 70, НДХ, супруга Савета Јовановић, иста адреса, син Аца Јовановић у заробљеништву у Немачкој, кћи Вера Стојановић, Ново Село (Угриновачка); кћи Љубинка Атанацковић, Сибињанин Јанка 32, ИАБ-220-К2423-О 65-44.

²⁸ Грујчић Јулка, пиљарица, стара 51, хрв. прав, удата, преминула 8. априла 1943, пребивала у Земуну, болница, НДХ, супруг Јово, Босна, Бељина, Акије Агића 19, кћи Радојка-26, Трг краља Звонимира 13, син Србољуб-21, Трг краља Звонимира 13, Грујо-19 (на раду у Немачкој), Милан-14 (Босна), ИАБ-220-К2415-ШОО 136-43.

²⁹ Јосип Новак, монополски инспектор у мировини, стар 67, римокатоличка, ожењен, преминуо 15. јуна 1943. у 9.45. прије подне у Првој интерној клиници у Београду, пребивалиште Земун-Мажуранићева 18; супруга Марија удова Новак, иста адреса; деца: Хедвига, рођ. 1906. Трафикантица, Земун, иста адреса; Иво, рођ. 1907. у заробљеништву; Јосип, рођ. 1909. са станом у Скопљу; Зденко, рођ. 1911. држ. монопол. чинов. у Босанском Броду (Мон. складиште); Сивја, удата Горјуп, рођ. 1914, кућаница, иста адреса у Земуну, ИАБ-220-К2416-ПОО 173-43.

³⁰ Розина Зајцев, кућаница, стара 40, римокат, удата, преминула 13. маја 1943. Земун, Лауд. Шанац 50, пребивалиште Инђија, НДХ, супруг Иван Зајцев, у војсци, адреса непозната; сестра Елизабета Герснер, Земун-Лауданов Шанац 50; сестра Гертруда-Инђија, ИАБ-220-К2416-ШО О 232-43.

³¹ Јосеф Хас (*Josef Haas*), радник, стар 34, римокат, ожењен, преминуо 26. маја 1943. у Земуну, пребивалиште Земун-Прилаз 58, НДХ, супруга Марија Хас, иста адреса; брат Франц Хас, војник на Руском фронту; брат Еди Хас, војник на Руском фронту, ИАБ-220-К2416-ПОО 234-43.

³² Боровац Васа, штекнер код Речне пловидбе, 43 године, православне вере, ожењен, преминуо 28. августа 1941, Земун, супруга Мара Боровац, рођ. Немет; јавнобележнички акт узет од болесног у Болници милосрдних сестара у Земуну; Боровац Ђока, нестао у Русији у Првом рату и није проглашен мртвим; Боровац Пера, удавио се у Сави; Боровац Миша; Боровац Бранко; Боровац Божа се налази у заробљеништву, ИАБ-220-К2411-ПОО 205/41.

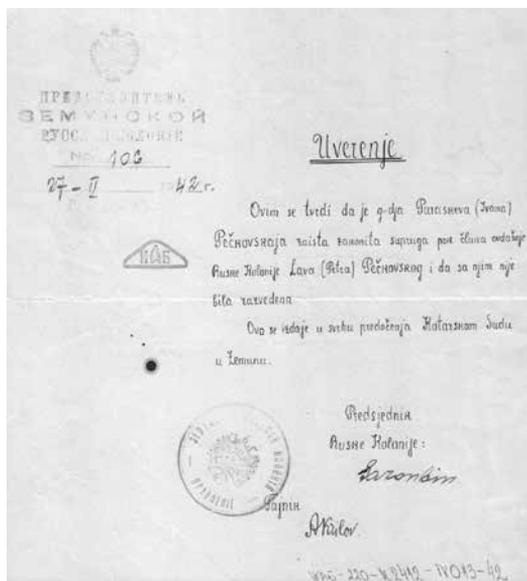
су били и супруг Живане Радовановић, домаћице, старе 43 године, преминуле 19. октобра 1941, Светозар;³³ Бранко, супруг Јовановић Данице, домаћице, старе 30 година, преминуле 22. фебруара 1943.³⁴

ОСТАВИНЕ БЕОГРАДСКИХ ИНДУСТРИЈАЛАЦА И ТРГОВАЦА

У групи оставина где се решавала имовина београдских индустријалаца и трговаца издвајамо предмете Драгољуба Т. Штерића, умрлог у Београду 16. септембра 1939;³⁵ Милана Димића³⁶ и Стевана Риегера.³⁷

ОСТАВИНЕ РУСКИХ ЕМИГРАНАТА

Из групе оставина руских емигранта у Земуну издвајамо предмете Лава Печковског,³⁸ професора Дома слепих, који је преминуо у 64. години 28. јануара 1941. (1942) у Болници Милосрдних сестара Земун;³⁹ Олге Рамбир, домаћице, старе 63 године, преминуле 9. априла 1942;⁴⁰ Ивана Пенки-



³³ Живана Радовановић, домаћица, стара 43 године, гркоисточне, удата, преминула 19. октобра 1941, пребивалиште Земун, Св. Тројичина бр. 5; супруг Светозар (сада у Немачкој у ропству); син Радослав, 18 година, Св. Тројичина 5; кћерка Душица 16 година, исто; Дрена стара 11, исто; Ђока Марковић из Земуна послужитељ у општини води бригу о дјеци, ИАБ-220-К2412-IV О 33-42.

³⁴ Јовановић Даница, домаћица, 30 година, удата, преминула 22. фебруара 1943, пребивалиште Земун, Славонска 8, НДХ, супруг Бранко, сада заробљеник у Немачкој, дете Милан, стар 9; у прилогу извод из протокола умрлих храма Св. Тројице у Земуну, ИАБ-220-К2415-VIO 49-43.

³⁵ Штерић Т. Драгољуб, индустријалац, рођ. 1890, грч-источ, ожењен, Београд, Генерала Штурма 2, умро у Београду 16. септембра 1939, супруга Вукосава Штерић, рођ. Јовановић; деца: Босилка, Јован, Споменка, ИАБ-220-К2411-II О 224/41.

³⁶ Оставина Милана Димића индустријалца из Београда, имање на Бежанији, ИАБ-220-К2414-III О 169-42.

³⁷ Стеван Риегер, рођ. 13. августа 1896. у Новом Саду, трговац из Београда, ИАБ-220-К2414-IV О 260-42.

³⁸ Печковски Лав, професор, рођ. 1877. у Москви, Русија, Рус, ожењен, православне, Петар-Наталија, Прегревица 80; супруга Параскева Буткова, рођ. 1872. у Русији; белешка: умро 28. јануара 1942; пријављен 28. септембра 1933. у Земуну, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду

³⁹ Печковски Лав, професор Дома слијепих, 64 године, грчко-источ, неожењен, пребивалиште Земун-Дом слијепих, преминуо 28. 1. 1941 (1942). у Болници Милосрдних сестара Земун, ИАБ-220-К2412-IV О 13/42.

⁴⁰ Олга Рамбир, домаћица, стара 63 године, руско. правосл, удата, преминула 9. априла 1942. према изводу протокола умрлих, пребивалиште Земун, Војводе Путника 19, супруг

на, железничког службеника, старог 59 година, преминулог 21. јула 1942;⁴¹ Василија Јефимова, шофера (железничара), старог 42 године, преминулог 4. јануара 1943;⁴² Пелагије Комарницки, домаћице, рођ. 1868, преминуле 24. марта 1943; Барона Владимира Хан-Гана,⁴³ секретара Руског девојачког института у Белој Цркви, преминулог 6. августа 1943. у Белој Цркви;⁴⁴ Евгенија Новохотног, железничара, старог 56 година, преминулог 8. новембра 1943. у Земуну;⁴⁵ Евгенија А. Пасипкина,⁴⁶ контрактуралног чиновника штаба морнарице у Земуну, старог 66 година, преминулог 24. августа 1941.⁴⁷

ОСТАВИНЕ ЈЕВРЕЈА

Једина сачувана оставина Јевреја на коју смо наишли односи се на Клару Бем. Осталина је вођења током 1942. године. У смртвоницу су уписани подаци да је Клара Бем, домаћица, стара 60 година, мојсијеве вере, удата, умрла 23. новембра 1941, а живела у Земуну, Орачка 3, супруг Зигмунд⁴⁸, ћерке: Етел, удата Мандил

Леонид Румбир из Земуна Војводе Путника 19, чиновник Удружења трговаца Анте Павелића 17, ИАБ-220-К2413-IV О 93-42.

⁴¹ Пенкин Иван, жељезнички службеник, 59 година стар, руско-православне, ожењен, преминуо 21. јул (јула?) 1942, пребивалиште Земун, супруга непознато; по тестаменту Маргарета Баки, ИАБ-220-К2414-IV О 161-42.

⁴² Василије Јефимов, шофер (жељезничар), стар 42, руско-православне, ожењен, преминуо 4. јануара 1943, пребивалиште Земун, супруга Катарина Јефимов, Земун, Жељезничка постаја, деца: Милојка-16, Јаворка-15, Боринка-13, Златица-11, Свилена-7, ИАБ-220-К2415-VIO 12-43.

⁴³ Хан Владимир, правник, српско, рођ. 18. јула 1879. Кијев, Русија, Бела Црква-Банат, ожењен, православне, мајка Марија Турчанинова, Бела Црква, супруга Катарина, рођ. 24. 10. 1893. Русија. Пријављен 10. марта 1943. одјавио се за Панчево 1. 4. 1943, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

⁴⁴ Барон Владимир Хан-Ган (*Vladimir Hahn-Gan*), секретар Руског девојачког института у Белој Цркви, преминуо 6. августа 1943. у Белој Цркви, супруга Катарина (*baronica Katarina fon Gan, rođ. Gončarenko*), ИАБ-220-К2416-IIIО 197-43.

⁴⁵ Евгеније Новохотни, жељезничар-обртник (Сигнал. радионица), стар 56, руско-православна, ожењен, преминуо 8. новембра 1943. у Земуну, пребивалиште Земун-Брезена 9, руски избеглица, супруга Наталија Новотни, Калварија 21-Земун, деца: Анатолије Новотни-27 (Београд), 130-Рудник; Ирина Рајевска-27, Београд-Доситејева 16, ИАБ-220-К2416-IIIО 305-43.

⁴⁶ Пасипкин Евгеније, кон. чинов, југословен, рођ. 6. маја 1875. Петроград, Русија, ожењен, православ, отац нечитко, мајка Александра, Земун, супруга Марина, рођ. 17. јануара 1874. Петроград, пријављен у Земуну 3. 9. 1932. први пут, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

⁴⁷ Пасипкин А. Евгеније контрактурални чиновник штаба морнарице у Земуну, стар 66, грчко-источне, преминуо 24. августа 1941, пребивалиште Земун-Граничарски шанац 14, бив. југословенско сада хрватско, супруга покојна Марина, умрла 1940, ИАБ-220-К2418-IIIО 159-41.

⁴⁸ Цигмунд Бен, трговац, рођ. 9. фебруара 1876. у Земуну, народност Хрватска, ожењен, вера мојсијева, отац Леополд, мајка Розанија, супруга Клара, рођ. 10. маја 1881. у Уи-видек; пријава 9. фебруара 1934. Х. Филиповића 3, име станодавца Бен Сигмунд, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

из Београда,⁴⁹ и Аранка, удата Мандил из Београда.⁵⁰ Поседовала је кућу, заједно са својим супругом, у Земуну. Из преписке, између Котарског суда Земун, Државне ризнице - Одјел за државну имовину, навједу и дугове, Уреда за подржављени иметак у Загребу и Градског поглаварства, видимо да се оставински поступак прекида и да је „у току“ поступак подржављења имовине. Остале покретне ствари (1 ормар, 1 сто, 4 столице, 1 ормарић, 1 огледало) су старе и немају никакву вредност. Наводи се да је супруг Сигмунд тврдио да су ствари његова својина и да поседује потврду о реквизирању вреднијих ствари. Поступак је прекинут јер се ради о Јеврејки (Жидовки).⁵¹



ОСТАВИНЕ СА ПОДАЦИМА О СТРАДАЛИМА

У групу оставина које нам доносе податке о страдалима у Земуну и околини, заробљеништву, борбама и под неразјашњеним околностима на различитим местима током Другог светског рата издвајамо предмете Михајла Лазаревића,⁵² приватног намештеника, старог 49 година, преминулог 5. августа 1941. у Немачкој, Сандбаштел;⁵³ Радомира Пи-



⁴⁹ Мандил Марко, трговац, рођ. 1894. у Нишу, ожењен, вера мојсијева, отац Хајим, мајка Синха, рођ. Ешкенази, супруга Етелка Бен, рођ. 1900. у Земуну; пријава 23. април 1924, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

⁵⁰ Мандил Леон, шофер, рођ. 26. фебруара 1901. у Нишу, ожењен, вера мојсијева, отац Хајим, супруга Аранка Бем, рођ. 13. августа 1909. у Суботици, деца: Сока, рођ. 1933. у Београду, син Мика, рођ. 1. јуна 1938. у Земуну (5. јуна 35. пријав. дете); пријава 19. фебруара 1927, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

⁵¹ Клара Бем (*Klara Behm*), домаћица, стара 60 година, мојсијеве вере, удата, умрла 23. новембра 1941, живела у Земуну, Орачка 3, супруг Зигмунд (*Sigmund*) из Земуна, Орачка 3, ћерке Етел, удата Мандил из Београда, Драгачевска 32, и Аранка, удата Мандил из Београда, Драгачевска 32, ИАБ-220-K2412-III O 74-42.

⁵² Лазаревић Михајло, инкасант Електр. централе, југословен, рођ. 9. марта 1892. Земун, ожењен, православна, Драги и Милена рођ. Сретковић, Земун; супруга Ешкичевић Катита, рођ. 17. јануара 1894. Ириг; ћерка Лазаревић Миланија, рођ. 8. августа 1920. Земун; пријављен 28. новембра 1932. у Земуну, власник куће, Свето Николајевска 35, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

⁵³ Лазаревић Михајло, прив. намештеник, 49 година стар, ожењен, преминуо 5. августа 1941. у Немачкој, Сандбаштел, пребивалиште Земун-Св. Николајевска 35, хрватски, супруга Лазаревић, рођ. Ешкичевић Каја, деца Лазаревић удата Станишић Меланија из Земуна-Николајевска 35. Умрлица коју је издало Српско друштво црвеног крста Београд где стоји да је Југословенски ратни заробљеник војник 5. августа 1941. у Минштел,

лића,⁵⁴ инжењера агрономије, асистента на Пољопривредном факултету, старог 28 година, преминулог 30. априла 1942. и сахрањеног у Нирнбергу;⁵⁵ Павла Анокића, зидара, старог 48 година, преминуо 4. августа 1942. као заробљеник у Немачкој, у логорској болници у Нирнбергу.⁵⁶ Као ратни заробљеници страдала су и лица из Угриноваца, Добановаца, Шимановаца, Деча, Бољеваца.⁵⁷ Ту су, затим, оставинске предмете страдалих: Алојзија Кошара,⁵⁸ гостионичара, старог 40 година, који је погинуо у Босни 21. априла 1942;⁵⁹ Георга Коха,⁶⁰ полицијског часника (заставник редарствене страже из Земуна), старог 27 година, кога су убили партизани у Батајници 26. 12. 1942;⁶¹ Персе Стефановић, домаћице, старе 37 година, убијене 26. јуна 1943;⁶² Живојина Бановића, месарског помоћника, старог 27 година, преминулог

Сандбостел, у болници за ратне заробљенике умро; рођен је 10. марта 1892. у Земуну – Дунавска 6, отац Драгољуб, мајка рођ. Сретковић, био ожењен са Катицом Лазаревић, на основу писменог исказа Обавештајног уреда оружане силе за ратне губитке и ратне заробљенике *Berlin W 30 Hohenstrasse 47/48*; узрок смрти срчана болест, ИАБ-220-K2411-II О 260/41.

⁵⁴ Пилић Радомир, студент пољопривреде, југословенска, рођ. 10. октобра 1913. у Темишвару, Румунија, пребивалиште Земун, нежењен, православна, Младен и Лепосава Бајић, Краља Петра 16/1; пријављен 31. октобра 1932. код Пилић Младена, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

⁵⁵ Пилић Радомир, инг агрономије, асистент Пољопривредног факултета, стар 28 година, грчкоисточне (хрв. православне), нежењен, преминуо 30. априла 1942, пребивалиште *Nürnberg* (Немацка), отац инг Младен Пилић, Герингова 74 Земун, мајка Лепосава рођ. Бајић; у прилогу смртвоника ратног заробљеника Пилић Радомира; рођ. 10. 10. 1913. у Темишвару, заробљен 16. априла 1941, умро у логорској болници *Oflag XIII B, Var. V, 30. 4. 1942*, обесио се; сахрањен у Нирнбергу, ИАБ-220-K2414-IV О 181-42.

⁵⁶ Анокић Павле, зидар, стар 48, православ, ожењен, преминуо 4. августа 1942, пребивалиште Земун-Принца Еугена 120, али је умро као заробљеник у Немачкој у логорској болници у Нирнбергу, супруга Софија, деца: Сима-17, Катица-8, ИАБ-220-K2414-III О 225-42.

⁵⁷ Видети: ИАБ-220-K2412-K2418.

⁵⁸ Кошар Алојз, келнер, рођ. 26. јула 1912. Делиблато, кат, Јулије и Франциска, пријављен 10. октобра 1920. Земун, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

⁵⁹ Алојзије Кошар (*Alojzije Koschar*), гостионичар, стар 40 година, ркт, нежењен, погинуо у Босни 21. априла 1942, пребивалиште Земун, Бана Јелачића 118 (Угриновачка 118), Н.Д.Х., мајка Франциска Кошар из Земуна, Бана Јелачића 118, ИАБ-220-K2413-III О 119-42.

⁶⁰ Кох Георг, полицајац, рођ. 25. јула 1914. у Клевеланд, Охајо (САД), нежењен, протестант, отац Фердинад, мајка Елизабета Кок; пријављен 15. септембра 1941. Калварија 20/II; погинуо 14. јануара 1943. у Земуну, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

⁶¹ Георг Кох полиц. часник (заставник редарствене страже из Земуна), стар 27, нежењен, преминуо 26. 12. 1942. (убили су га партизани у Батајници), пребивалиште Земун-Фајербах 35, Н.Д.Х., мајка Елизабета Кох, Фајербах 35, сестра Марија Лоренц, иста адреса, ИАБ-220-K2416-III О 201-43.

⁶² Перса Стефановић, кућаница, стара 37, хрв. православна, удата, преминула 26. јуна 1943-убијена, пребивалиште Земун-Стј. Радића 47, Н.Д.Х., супруг Стефановић Славко, иста адреса; отац Петар Миљашевић, Борчанска 12-Земун, мајка (маћеха) Љубица

16. 10. 1943. у Ст. Бановцима, чији је леш пронађен у Дунаву;⁶³ Хусеина Куртића, чиновника у пензији, старог 40 година, убијеног 21. децембра 1943. у бифеу „Златна липа“ у Земуну;⁶⁴ Клинка Мишка, немачког полицајца, рођ. 1925, који је преминуо 1. фебруара 1944. у Закладној болници у Осијеку;⁶⁵ Јохана Целера, ратара, старог 32 године, који је погинуо 27. децембра 1942;⁶⁶ Јосипа Куштребе, који је дана 13. октобра 1942. нестало вршећи службу у селу Огар-Товарник и Суботиште;⁶⁷ Ђорђа Зековића, штампарског машинисте, старог 16 година, који је обешен 22. јануара 1944.⁶⁸

ОСТАВИНЕ СТРАДАЛИХ ПРЕСУДОМ ПРЕКОГ СУДА У ВУКОВАРУ

Из групе оставинских списа који су страдали пресудом Преког суда у Вуковару⁶⁹ издвајамо предмете Саве Недељковића, браварског ученика, старог 17 годи-

Миљашевић, сестра Јованка Гаић, Голубинци Путиначка ул; брат Милош Миљашевић, Борчанска 12-Земун; кћи Дрена Стефановић (умрла 7. јуна 1943), њен муж Чеда, Стј. Радића 47, ИАБ-220-К2416-ШО 226-43.

⁶³ Живојин Бановић, месарски помоћник, стар 27, хрва. православ, нежењен, преминуо 16. октобра 1943. у Ст. Бановцима, пронађен леш у Дунаву, пребивалиште Земун-Вразова 8, НДХ; мајка... Босна, ИАБ-220-К2416-ШО 307-43.

⁶⁴ Хусеин Куртић, чиновник у мировини, стар 40, ислам, разведен, 21. децембра 1943. убијен у бифеу „Златна липа“ -Земун, пребивалиште Земун-Далматинска 8, Н.Д.Х., супруга у Београду; отац Хусеин Куртић, Тузла, послужитељ у мировини, ... Испостава жупске редарствене области у Земуну, пријављује да је дана 20. 12. убијен у гостиони у Добановачка 18 Куртић Хусеин, те предаје овом суду ствари које су приликом претреса леша пронађене...., ИАБ-220-К2416-ШО 314-43.

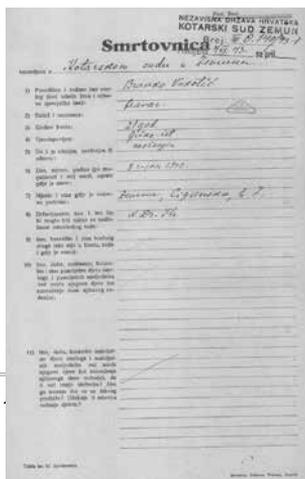
⁶⁵ Клинка Мишко, њемачки полицај, рођ. 1925, евангел, нежењен, последње пребивалиште Осиек /иначе Бољевци, Земун/, преминуо 1. фебруара 1944. Х.К.М. Закладна болница у Осиеку, ИАБ-220-К2418-ШО 83-44

⁶⁶ Јохан Целер (*Johann Zeller*), ратар, стар 32, ркт, нежењен, преминуо 27. децембра 1942, пребивалиште Земун-Баденска 6 (погинуо), Н.Д.Х.; отац Јакоб Целер (*Jakob Zeller*); брат Јакоб (*Jakob Zeller*); сестра Катарина (*Zeller Katharina*, удата *Weimann*); сестра Марија (*Zeller Maria*, удата *Brenner*); брат Јозеф (*Josef Zeller*), сада у Њемачкој, ИАБ-220-К2423-О 94-44.

⁶⁷ Јосип Куштреба, Ангуна и Баре, рођ. Цатин, рођ. 21. јула 1913. у Феркашићу Нови 42, Обћине Гора, а задњег боравишта у Обрежу као покутник ризничке страже, који је дана 13. октобра 1942. нестало вршећи службу у селу Огар-Товарник и Суботиште и није се вратио својем раздјелу у Обрежу и од тада се за њега ништа не зна. Услед тога сматра се да је умро, а као дан његове смрти узима се 12. април 1943, ИАБ-220-К2423-О 139-44.

⁶⁸ Ђорђе Зековић, штампарски машиниста, стар 16, православне, нежењен, објешен 22. јануара 1944, пребивалиште Земун, Новоградска 12-Домобранска, Н.Д.Х.; мајка Боса, отац Милан, ИАБ-220-К2423-И О 170-44.

⁶⁹ Почетком јуна 1942. године Н.Д.Х. је формирала Истражну комисију. Невини Срби су стрељани или слати у концлагор Јасеновац. Од почетка августа до средине септембра 1942. године у Срему се одвијала тзв. акција Виктора Томића. До половине септембра 1942. године „акција“ је обухватала скоро сва сремска места. Током Томићеве акције убијено је око 6.000 мушкараца, жена, стараца и деце, а ухапшено је преко 10.000 лица, искључиво цивилног становништва, *Злочини окупатора и њихових помагача у Војводини, Саопштења о злочинима окупатора и њихових помагача у Војводини 1941-1944*, књига 2, Срем, Нови Сад, 1946.



на, стрељаног 20. августа 1942. у Вуковару;⁷⁰ Лазара Илића, радника, старог 18 година, стрељаног 20. августа у Вуковару;⁷¹ Катарине Боровиц, раднице, старе 21 годину, стрељане 3. септембра 1942. у Хрватској Митровици;⁷² Саве Крњешевића, студента, старог 21 годину, стрељаног 20. августа 1942. у Вуковару;⁷³ Лазара Лежајића, ученика електротехничара, старог 17 година, стрељаног 8. септембра 1942. у Хрват. Митровици;⁷⁴ Олге Малетић, раднице (Творница метала), старе 17 година, стрељане 8. септембра 1942. у Хрват. Митровици;⁷⁵ Ђорђа Јеловца, механичара, старог 21 годину, стрељаног 8. септембра 1942. у Хрват. Митровици;⁷⁶ Душана Михајловића, студента права, рођ. 4. јануара 1919, стрељаног 8. септембра 1941. у Митровици;⁷⁷ Драгомира Кајалића, ученика VII разреда реал. гимназије у Земуну, старог 17 година, стрељаног 20. августа 1942. у Вуковару;⁷⁸ Бранка Вукотића, бравара, старог 21 годину, стрељаног 8. септембра 1942;⁷⁹ Ота Плауца, студента,

⁷⁰ Недељковић Сава, браварски ученик, стар 17, православ, нежењен, преминуо 20. августа/колосова 1942. стрељан по Покретном преком суду у Вуковару 20. августа 1942. број 510-42, пребивалиште Земун-Бана Јелачића 126, НДХ, ИАБ-220-К2414-III О 228-42.

⁷¹ Илић Лазар, радник, стар 18, православ, нежењен, преминуо 20. августа/колосова 1942. стрељан по Покретном преком суду у Вуковару 20. августа 1942. број 510-42, пребивалиште Земун-Сарајевска 2, НДХ, ИАБ-220-К2414-III О 229-42.

⁷² Катарина Боровиц (*Katarina Borowitz*), радница, стара 21, ркт, неударна, преминула 3. септембра 1942. у Хрватској Митровици, стрељана по покретном приеком суду у Загребу, пребивалиште Земун (Угриновачка) Бана Јелачића 88, Н.Д.Х., мајка Катарина, брат Стефан, брат Јохан, брат Франц, ИАБ-220-К2414- III О 270-42.

⁷³ Крњешевић Сава, студент, стар 21, православ, нежењен, преминуо 20. августа/колосова 1942. стрељан по Преком покретном суду у Вуковару 20. августа 1942. број 510-42, пребивалиште Земун-Прегревичка 67а, НДХ, ИАБ-220-К2414-III О 230-42.

⁷⁴ Лежајић Лазар, ученик електротехничар, стар 17, православ, нежењен, преминуо 8. септембра 1942. стрељан по Преком покретном суду у Хрват. Митровици, пребивалиште Земун, Домобранска 42, Н.Д.Х., ИАБ-220-К2415-VIO 18-43.

⁷⁵ Малетић Олга, радница (творница метала), стара 17, православ, неударна, 8. септембра 1942. стрељана по Преком покретном суду у Хрват. Митровици, пребивалиште Земун, Истарска 13 42, НДХ, ИАБ-220-К2415-VIO 20-43.

⁷⁶ Јеловац Ђорђе, механичар, стар 21, православ, нежењен, преминуо 8. септембра 1942. стрељан по Преком покретном суду у Хрват. Митровици, пребивалиште Земун, Прегревица 11, НДХ, ИАБ-220-К2415-VIO 22-43

⁷⁷ Михајловић Душан, студент права, рођ. 4. јануара 1919, нежењен, стрељан 8. септембра 1941. по Покретном преком суду у Митровици, пребивалиште Земун, Рајачићева 5, НДХ, ИАБ-220-К2415-VIO 62-43.

⁷⁸ Драгомир Кајалић, ученик VII разреда реал. гимназије Земун, 17 година, хрват. православне, нежењен, пребивалиште Земун, Арамашевићева 2, стрељан 20. септембра 1942. осудом Покретног приеког суда у Вуковару, ИАБ-220-К2415-III О 69-43.

⁷⁹ Бранко Вукотић, бравар, стар 21, грчко-источ, преминуо 8. септембра 1942, пребивалиште Земун-Циганска 7, Н.Д.Х., мајка Ката, Земун-Циганска 7, син Иван-17 (Јасеновац), син Марко-13, Земун, Циганска 7. (Уредовно извјешће да је Бранко Вукотић осуђен на казну стријељањем, која је казна извршена дана 8. рујна 1942. у Хрв. Митровици, дочим се

старог 18 година, погинулог 6. марта 1943. у Берестовенска (Русија).⁸⁰ Из околине Земун страдали су многи одлукама овог суда.⁸¹

ОСТАВИНЕ ПРИПАДНИКА ВОЈСКЕ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Из групе припадника југословенске краљевске војске издвојили смо предмет Јована Колара, бившег капетана Југословенске војске, старог 40 година, који је погинуо у Земуну 15. септембра 1943.⁸²

Из групе оставина лица која су била припадници усташких и домобранских формација, као и осталих, издвојили смо предмете Теодора Попова, званог Стеван, радника организације *Todt*, старог 57 година, преминулог 8. јануара 1943. у Земуну;⁸³ Адама Софте, усташког чаркара, рођ. 1923, преминулог 19. фебруара 1943. у Државној болници у Загребу;⁸⁴ Мија Марунчека, домобранског наредника, старог 28 година, преминулог 3. фебруара 1943. у Дервенти у болници;⁸⁵ Ивице Калаботе, подпрегледника Ризничке страже, старог 42 године, преминулог 31. маја 1942. у болници у Земуну;⁸⁶ Косте Савића, радника организације *Todt*, старог 59 година,

његова имовина имаде запленили у корист Државе по пропису закона од 27. 12. 1941), ИАБ-220-К2415-ШО 140-43.

⁸⁰ Плауц Ото, студент, стар 18, ркт, није ожењен, преминуо 6. марта 1943. у Берестовенска (Русија), пребивалиште Шилова 21, талијански држављанин; отац Оскар, брат Валтер, иста улица; У истом досијеу налази се и досије ШО-72-43 Плауц Марије (*Plautz Marija*), домаћица, стара 35, ркт, удага, преминула 27. септембра 1932, пребивалиште Земун, Новоградска 40а, супруг др Оскар Плауц, синови Ото-18, Валтер-17, ИАБ-220-К24156-ШО 155-43.

⁸¹ Видети: ИАБ-220-К2414-К2415; Земунски срез је обухватао 17 села: Ашања, Батајница, Бежанија, Бечмен, Бољевци, Деч, Добановци, Јаково, Карловчић, Крњешевци, Купиново, Обреж, Петровчић, Прогар, Сурчин, Угриновци и Шимановци - Жарко Атанацковић, *Земун и околна у рату и револуцији*, Београд. 1962, 9-10.

⁸² Јован Колар, бивши капетан Југословенске војске, стар 40, хрв. правосл, преминуо је 15. септембра 1943. у Земун (погинуо је), пребивалиште Земун-Принца Еугена 66, Н.Д.Х, супруга Љубица Колар, иста адреса; син Александар-6, кћи Бојана-13 мјесеци, иста адреса; некретнине: кућа на истој адреси, ИАБ-220-К2416-ПО 284-43.

⁸³ Теодор Попов, звани Стеван, радник (радник организације *Todt*), стар 57, хрв. правосл, нежењен, преминуо 8. јануара 1943. у Земуну, пребивалиште Нова Бежанија 3 ред, 113, НДХ; брат Ђока Попов, Земун, Гундулићева 30, ИАБ-220-К2415-ВІО 3-43.

⁸⁴ Софта Адам, усташки чаркар, рођ. 1923, ркт, нежењен, преминуо 19. фебруара 1943. у 4 сата у Државној болници у Загребу, Св. Дух 60, пребивалиште Добановци, ИАБ-220-К2415-ШО 68-4.

⁸⁵ Марунчек Мијо, домобрански наредник, стар 28, ркт, ожењен, преминуо 3. фебруара 1943. у Дервенти у болници, пребивалиште Земун, али на дужности у Дервенти, Н.Д.Х., Аница Марунчек из Земун, Генерала Филиповића 57, деца: Стефан-2, Звонимир 2 месеца, ИАБ-220-К2415-ШО 75-43.

⁸⁶ Ивица Калабота, подпрегледник Ризничке страже, стар 42, римокат, ожењен, преминуо 31. маја 1942. у Земуну, болница, пребивалиште Ст. Пазова, Добровољачка 6, Н.Д.Х., супруга Славица Калабота, Земун-Поштанска 15; деца: Никола-16, Јелица-12, Ивица-9, Златко-4. (надстражар Ризничке страже, умро је у Земуну дана 31. маја 1942. као дјелатни службеник ризничке страже), ИАБ-220-К2415-ШО 133-43.

преминулог 31. јула 1943. у Земуну;⁸⁷ Александра Рукавине, I капетан на броду „Осијек“, рођ. 1892, преминулог 29. септембра 1943. у Вуковару.⁸⁸

ОСТАВИНСКИ ПРЕДМЕТИ БЕЗ НАСЛЕДНИКА

Из групе оставинских предмета без наследника издвојили смо оставину Јулке Војиновић у којој се чувају списи о приложеним најамнинама за стан у кући покојне Јулке Војиновић из Земуне.⁸⁹

ОСТАВИНЕ ПРЕМИНУЛИХ У БОЛНИЦАМА

Из групе преминулих у болницама издвајамо предмет Сузана Фрајман,⁹⁰ умрле 5. априла 1942. у земунској болници; она је уступила своту од 45.000 динара Заводу болнице Милосрдних сестара у Земуну.⁹¹

ОСТАВИНЕ ПРИПАДНИКА „ЗЕМУНСКЕ ЕЛИТЕ“

Из групе оставина појединаца који су тада чинили „елиту“ земунског друштва издвојили смо предмете Адама Девалда, чарапара, старог 83 године, умрлог 26. јула 1941. у Земуну;⁹² Фрање Катинчића,⁹³ грађевинског предузетника и по-

⁸⁷ Коста Савић, радник орг. „Тотт“, стар 59, хрв. прав, ожењен, преминуо 31. јула 1943. у Земуну, пребивалиште Земун, Нови Земун, II ред, бр. 88, Н.Д.Х., супруга Мара Савић, иста адреса, ИАБ-220-К2416-ИО 261-43.

⁸⁸ Рукавина Александер, I капетан на броду „Осијек“, рођ. 1892, ркт, ожењен, преминуо 29. септембра 1943. у Вуковару, пребивалиште Земун - А. Хитлера 59, Н.Д.Х., супруга Рукавина Ернеста, иста адреса, ИАБ-220-К2416-О 278-43.

⁸⁹ Оставина пок. Војиновић Јулке, Земун-Чуковачка 4 – налазе се само списи о приложеним најамнинама за стан у кући покојне Јулке Војиновић из Земуне; све се прилаже Државном вересијском заводу у Земуну, у оставину Јулке; у питању су следећа лица: Мајер Јосип из Земуне; Марија Кукић, супруга Кукић Игнатија из Земуне; Милаковић Илија из Земуне, ИАБ-220-К2417-ИО 18-42.

⁹⁰ Фројман Сузана, југословенско, рођ. 15. априла 1855. у Вел. Бечкереку, удова, рк, Теодор и Сузана р. Кремер, пријављена 23. маја 1934. Болница милосрдних сестара, Вртларска 23; 16. 4. 1940 - 4. 6. 1941. Градски парк 10, Болница Земун; на полеђини белешка 4. априла 1942. умрла, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

⁹¹ Сузана Фрајман (*Suzane Freiman*), умрла 5. априла 1942. у земунској болници; Сестра Силенцијарија Вукасовић, предстојница завода болнице Милосрдних сестара у Земуну, изјавила је да је покојница штићеница Завода; да је сачињен уговор о доживотном издржавању 26. маја 1934. и да је уступила своту од 45.000 динара Заводу, ИАБ-220-К2413-IV О 133-42.

⁹² Девалд Адам (*Dewald Adam*), чарапар, 83 године, ркт, удовац, умро 26. јула 1941. у Земуну; хрватско; деца: Антон, 52 год, чарапар; Никола, 50 год, чарапар; Фрањо, 48 год, молер; Томас, 42 год, кројач; Штефан, 28 год, чарапар; Марија Сенинг, 38 год, домаћица-Хамбург, Немачка, ИАБ-220-К2411- II О 189/41.

⁹³ Катинчић Фрањо, поседник, југослов, рођ. 1863. у Земуну, ожењен, рк, Стеван и Марија, супруга Цецилија Патје, рођ. 1866; пријављен 25. 2. 1934, Прегревица 64, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

седника, старог 79 година, преминулог 15. октобра 1941. у Земуну;⁹⁴ Јосипа Богнера,⁹⁵ тесарског обртника, старог 75 година, преминулог 23. јануара 1942. у Земуну;⁹⁶ Клеанта Папакостопулоса,⁹⁷ бившег конзула у Бечу, умрлог у Београду 9. фебруара 1942;⁹⁸ Фрање Бихлера, рибара, старог 67 година, преминулог 19. новембра 1941;⁹⁹ Фердинада Жиге,¹⁰⁰ љекарника, старог 80 година, преминулог 26. фебруара 1943. у Земуну;¹⁰¹ Вилхелма Кершбаума, апотекара, старог 45 година, преминулог 1943.¹⁰²

ОСТАВИНЕ ПОГИНУЛИХ У УСКРШЊЕМ БОМБАРДОВАЊУ 1944.

Из групе оставина које се односе на погинуле у ускршњем бомбардовању 1944. године издвојили смо предмете Александра Коновалова, чиновника Градског

⁹⁴ Катинчић Фрања, грађ. подузетник и поједник, 79 година, рођ. 26. марта 1863, ркт, ожењен, преминуо 15. октобра 1941. у 4 ујутро у Земуну Прегревица 64, пребивалиште Земун, Прегревица 64, Н.Д.Х, Цецилија Катинчић у Земуну, Прегревица 64; Катинчић Стјепан, градитељ, Пантелићева 12; Барац Ана, рођ. Катинчић, домаћица, Прегревица 64, ИАБ-220-К2412-III О 24-42.

⁹⁵ Богнер Јосип, приватник, рођ. 25. јула 1867. у Земуну, ожењен, ркт, Андрија и Ружа Ивановић; супруга Јелизавета, рођ. 1876. Апатин, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картоотека грађана пријављених у Београду

⁹⁶ Богнер Јосип, тесарски обртник, 75 година, римокатоличка, ожењен, преминуо 23. јануара 1942. у 6 с поподне у Земуну, пребивалиште Земун, ул. Цара Јосипа 3, хрватско, супруга Елизабета Кох-Мажуран-Богнер (*Elizabeta Koch-Mažuran-Bogner*), Земун, ул. Цара Јосипа 3; деца: Андрија, предстојник XIII жељ. секције Земун; Лујо царин. чиновник Пласе; Ђуро град. чиновник Земун; Јосип учитељ тјеловежбе Земун; Пајо електротехничар Земун, ИАБ-220-К2412-III О 44-42.

⁹⁷ Папакостопулос Клеонт, генерални конзул у пензији, југословенско, рођ. 19. септембра 1871. у Београду, неожењен, Панајот и Ев[...], пријављен 29. 7. 1939. у Земуну, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картоотека грађана пријављених у Београду.

⁹⁸ Клеант Папакостопулос, бивши конзул у Бечу, умро у Београду 9. фебруара 1942, умрли брат др Платон Папакостопулос; од имовине оставио је у Земуну покретност (стан у Земуну ул. Росегерова 3). Наследница братаница Јелисавета Барјактаровић, супруга др Немање Барјактаровића, рођ. Папакостопулос, ИАБ-220-К2412- IV О 52-42.

⁹⁹ Фрањо Бихлер (*Franjo Bichler*), рибар, стар 67 година, ркт, ожењен, преминуо 19. новембра 1941, пребивалиште Земун Доситејева 4, Хрват, супруга Катица Бихлер из Земуна, Доситејева 4; деца: Пера, Јелена, Паула, Стева, Фрањо, Ђура, Јосип, Катица, Олга, Ивча, ИАБ-220-К2413- II О 96-42.

¹⁰⁰ Фердинанд Жига, апотекар, рођ. 19. јануара 1864. у Пакрацу, Хрватска, ожењен, ркт, отац Фердинанд, мајка Јосипа Ловороч, супруга Мирослава Маташовић, рођ. 1869. Н. Градишка, ркт, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картоотека грађана пријављених у Београду.

¹⁰¹ Фердинад Жига, љекарник, стар 80 година, римокат, ожењен, преминуо 26. фебруара 1943. у Земуну, пребивалиште Магистарски трг 18, Н.Д.Х., супруга Слава, адреса иста, деца: Маријана Лајер, Земун-Мажуранићева 6; др Милован Жига, Винковци-болница; Зора Блашић, Глина-болница; Нада-Земун-Магистарски трг 18, Даринка-иста адреса, Владимир-иста адреса, ИАБ-220-К2415-III О 95-43.

¹⁰² Вилхелм Кершбаум (*Wilhelm Keršbaum (Kerschbaum)*), апотекар, стар 45, ожењен, преминуо 1943, пребивалиште Земун, Рајхштрасе 59, Н.Д.Х., супруга: Катарина, иста адреса; деца: Ана-15; Георг-13; оставина: 1 плац код Коњичке школе; апотека у истој кући где станује, ИАБ-220-К2416-III О 258-43.

поглаварства Н. З, старог 56 година, преминулог 17. априла 1944. у Земуну,¹⁰³ Јулија Станчића,¹⁰⁴ бродарског капетана у миру, старог 77 година, погинулог 17. априла 1944. од „зрачног нападаја у Земуну“.¹⁰⁵

ОСТАВИНСКИ СПИСИ СА НЕЛОГИЧНОСТИМА О СМРТИ ПОЈЕДИНАЦА

У групу оставинских списа где смо открили извесне нелогичности о смрти појединца издвојили смо оставинске списе Амалије Кумар,¹⁰⁶ домаћице, старе 21 годину, преминуле 25. септембра 1941, док нам картони житеља доносе податке да се 16. маја 1942. пријавила у Ул. Хермана Геринга 13 код Лајтингера,¹⁰⁷ оставински списи Штефице Балог, где се у молби њених родитеља, Резе и Јоза Балоба из Нове Буковице,¹⁰⁸ тврди да се удала 1939. године за Добривоја Рајковића, гостионичара из Земуна, који је убијен, да би затим и она умрла без деце. Међутим, картони житеља доносе податак да се пријавио убрзо након ослобођења 30. новембра 1944. године.¹⁰⁹

¹⁰³ Коновалов Александар, чиновник Градског поглаварства Н.З, стар 56, руско православна, није ожењен, преминуо 17. априла 1944. у Земуну, пребивалиште Земун-Боруна Френка 3. У прилогу досије о раду: Коновалов Александер, рођ. 1889. у Одеси, градски чиновник (уговорни), погинуо 15. априла приликом бомбардирања Земуна, ИАБ-220-К2418- О 133-44.

¹⁰⁴ Јулије Станчић, надкапетан, рођ. 9. маја 1867. у Будимпешти, Хрват, ожењен, рим. кат, отац Михајло, мајка Тереза, супруга Јелена; први пут пријављен у Земуну 12. маја 1941. са женом и децом; погинуо 9. јуна 1944; последња пријава на картону (вероватно породице) 22. април 1949. одјављени за Београд, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

¹⁰⁵ Јулије Станчић (*Julije Stantsits*), бродарски капетан у миру, стар 77, римокат, ожењен, погинуо је 17. априла 1944. од зрачног нападаја у Земуну, пребивалиште Земун-Кватерникова 5, Н.Д.Х., супруга Helena Stantsits, Радечки пут 19, кћи Марија, стара 18, иста адреса, ИАБ-220-К2423-О 137-44.

¹⁰⁶ Кумар Амалија, домаћица, југословенска, рођ. 4. априла 1920. у Љубљани, неудата, ркт, Лудвик и Алојзија Пижон, са родитељима; син Милан, рођ. 1938. у Земуну; пријављена 2. 12. 1937. у Земуну код Петровић Јована. На полеђини картона уписано да се 16. 5. 1942. пријавила у ул. Хермана Геринга 13 код Лајтингера?, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

¹⁰⁷ Амалија Кумар домаћица, стара 21, ркт, неудата, преминула 25. септембра 1941, пребивалиште Земун, Тошин бунар 13, хрватска, син Миљан стар 3 године; мајка Алојзија Кумар, Земун Тошин бунар 13, ИАБ-220-К2412-III О 66-42.

¹⁰⁸ Молба Резе и Јоза Балоба из Нове Буковице, Подравска Слатина у вези са оставинском расправом њихове ћерке Штефице Балог, удате Рајковић, умрле у болници у Земуну 25. маја 1943. Штефица Балог се удала 1939. године за Добривоја Рајковића, гостионичара из Земуна. Он је убијен, да би затим и она умрла без деце, ИАБ-220-К2422-III О 156-43.

¹⁰⁹ Рајковић Добривоје, благајник, југословен, рођ. 19. јануара 1912. Липовица Власотиначка, Шишавачка, ожењен, срп. прав, Коста и Јелена Митић, раније пребивалишта Нова Буковица; жена Штефица Бајок, ркт, рођ. 1. октобра 1910. Нова Буковица; први пут пријављен у Земуну 28. маја 1940; затим, 30. новембра 1944; 1. децембра 1944; и последњи пут уписано 22. новембра 1945. Прегревица 16а, станодавац Рајковић Добривоје, ИАБ, УГБ, Централна пријавница-картотека грађана пријављених у Београду.

ОСТАВИНЕ СТРАДАЛИХ ИЛИ НЕСТАЛИХ ТОКОМ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА

Посебну групу представљају оставине лица која су страдала или нестала за време Првог светског рата. Из ове групе издвојили смо предмете Андреаса Химелсбаха, ратара, рођеног 29. марта 1881. у Земуну;¹¹⁰ Венделина Бренера, ратара, рођеног 1882;¹¹¹ Косте Петровића, ратара, старог 59 година, несталог у рату 17. августа 1917.¹¹²

За места у околини Земуна такође постоје подаци о томе.¹¹³

¹¹⁰ Химелсбах Андреас (*Himmelsbach Andreas*), ратар, рођ. 29. марта 1881, рим. кат, ожењен, преминуо 6. априла 1921, пребивалиште Земун-*Schwabengasse 57*, НДХ-Земун, супруга *Himmelsbach Christine*, рођ. *Borowitz, Zemun-Domobranska*; деца: *Franciska*, удата *Borowitz, domać, Bežanija*; *Jakob, ratar, Zemun-Schwabengasse 57; Teresia*, удата *Laudenbach, domać, Domobranska; Andreas Himelsbach*, син Андрије и Терезија, рођ. *Braschel*, рођ. 29. марта 1881. у Земуну-Францтал 43, где је и пребивао, који је почетком Првог свјетског рата 1914. као припадник оружане силе био мобилизован у бившу аустроугарску војску, и у саставу бивше 28 домобранске пуковније отишао на тадање српско ратиште где је последњи пут виђен 1915. у Ужичкој Пожеги, од када се за њега не зна. Стога се сматра да је умро, а као дан његове смрти, дотично да тога дана није преживео узима се дан 6. април 1921; у Записнику од 6. децембра 1943. пише да се поступак наставља чим то затражи наследник Јакоб Химелсбах који се налази у немачкој војсци непознато где; у Записнику од 11. децембра 1943. примио се наследно право, ИАБ-220-К2416-О 273-43.

¹¹¹ *Wendelin Brenner*, ратар, рођ. 1882, ркт, ожењен, преминуо 1915. (проглашен мртвим по ... 175/39), пребивалиште Земун, хрватски, супруга Катарина Бренер из Земуна-Подружничка 2, деца: Венделин-36; Антон-33, живе у Земуну-Подружничка 2. (Венделин Бренер из Земуна, син Адама и Елизабете, рођ. Новак, из Земуна, рођ. 15. јула 1881, мобилисан у Светском рату у аустроугарску војску у 28. домобранску пуковнију у Осиек, отишао са том јединицом на српско ратиште у почетку рата и тамо судјеловао у бојевима и по српској војсци заробљен, задња вест о његовом животу је од 13. фебруара 1915. а даље му се губи сваки траг - прогласује се мртвим, а као смртни његов дан установљује се 6. април 1921), ИАБ-220-К2418-ПО 164-41.

¹¹² Коста Петровић, ратар, стар 59 (рођ. 3. маја 1886), православне, ожењен, нестало у рату 17. августа 1917, пребивалиште Земун-Далматинска 23, Н.Д.Х., супруга Криста Петровић, преудага Станисављевић, Земун-Принца Еугена 106, син Божидар Петровић, Земун-Далматинска 23; Осуда: Петровић Коста из Земуна, син Николе и Екатерине, рођ. Земунски, рођ. 3. маја 1886, бивши и услед рата мобилизиран војној јединици постојале аустро-угарске војске 70. пешпуку, са којом је отишао на тадање руско ратиште, где је заробљен, одакле се задњи пут јавио својој жени 5. маја 1917, а после се више није јавио, проглашује се мртвим; разлози: Петровић Коста као припадник бивше аустро-угарске оружане силе војну вежбу наступио дне 29. јула 1914. те се налази на ратишту руском, где је нестало заробљен и доспио у болницу у Новој Праги (Херсонској губернији) и тамо умро 16. августа 1917, сахрањен 17. августа 1917, сведок Љубинковић Лазар, ИАБ-220-К2423-О 112-44.

¹¹³ Видети: ИАБ-220-К2411-П О 245/41 и ИАБ-220-К2412-П О 5/42.

Оставински списи који се чувају у фонду Котарски суд Земун представљају богат извор за истраживање имовинско-правних односа за време окупације у Земуну и околини, историју друштвених односа, истраживање жртава Другог светског рата, међуетничких и међуконфесионалних односа, система окупационе власти НДХ на простору Земуна и југоисточног Срема, историју институција (Завод болнице Милосрдних сестара у Земуну) и др.

РЕЗИМЕ

282

Историјски архив Београда чува фонд Котарски суд Земун (1872-1944). Оставинске списе из овог фонда за период 1941-1944. можемо поделити у неколико група: о страдалима током бомбардовања (немачког 6. априла 1941. и савезничког на Ускрс 1944), о судбини потомака преминулих, ратних заробљеника југословенске краљевске војске, припадника усташких и домобранских формација које су учествовале на Источном фронту, њиховом страдању, подацима о њиховим породицама у Земуну, судбини земунских Јевреја и њихове имовине, о руској емиграцији у Земуну у специфичним околностима окупације, о статусу православног становништва у условима стварања Хрватске православне цркве, имовине београдских индустријалаца у Земуну, затим оне са подацима о страдалима у Земуну и околини, заробљеништву, страдалим у борбама и под неразјашњеним околностима, на различитим местима током Другог светског рата. Такође, издваја се и група оставинских списа за лица која су страдала током Првог светског рата. Оставински списи представљају богат извор за проучавање дешавања у Земуну и околини за време Другог светског рата, проучавање имовинско-правних односа и историје друштвених односа, за истраживање жртава Другог светског рата, као и међуетничких и међуконфесионалних односа, за истраживање система окупационе власти НДХ, историје институција у Земуну, али и жртава Првог светског рата.

Isidora STOJANOVIĆ TEODOSIĆ

**PROBATE RECORDS OF ZEMUN RESIDENTS WHO WERE
KILLED OR DIED DURING THE PERIOD 1941-1944
EXAMPLES FROM THE FOND
DISTRICT COURT ZEMUN – ZEMUN (1872-1944)**

Summary

In the Historical Archives of Belgrade fond District Court Zemun is being held (1872-1944). The probate records from this fond for the period 1941-1944 can be divided into several groups: of the ones that were killed during the bombardment (German on April 6th 1941, and Allied on the Easter Day in 1944), of the destiny of the: descendants of the *deceased*, prisoners of war of the Royal Army, members of the Home Guard and Ustasha (ustaša) formations that participated on the Eastern Front, their deaths, data about their families in Zemun, the destiny of Zemun's Jews and their property, Russian immigration in Zemun in the specific circumstances of occupation, status of the Orthodox populace when the Croatian Orthodox Church was created, property of Belgrade's industrialists in Zemun, then the ones with data about those who were killed in Zemun, its surroundings, who were imprisoned, who died in combats and under unknown circumstances in different places during the Second World War. Also, there is a group of probate records for persons that were killed during the First World War. Probate records represent a rich source for studying events in Zemun and its surroundings during the Second World War, for studying proprietary and legal relationships, for studying history of social relationships, for studying victims of the Second World War, for studying interethnic and inter-confessional relationships, for studying occupation administration of NDH, history of institutions in Zemun, and victims of the First World War.